

Venner i nøden

Det er ikke alltid like lett for nødetatene og finne riktig hytte hvis det oppstår en kritisk situasjon. Da kan en nødplakat eller 113-appen på telefonen redde liv.

TEKST: CHRISTINE GULBRANDSEN ILLUSTRASJON: GETTY IMAGES OG COLOURBOX

Både nødplakaten og Hjelp 113-appen gir deg hyttas nøyaktige posisjon, som du kan oppgi hvis du trenger hjelp av nødetater.

NØDPLAKATEN

Når krisen oppstår, er det avgjørende å få rask hjelp fra politi, brannvesen eller ambulanse. Men samtidig kan stresset i situasjonen gjøre det vanskelig å handle kvikt og målrettet for å få hjelpen du trenger. Det er fort gjort å glemme både nummeret du skal ringe og hva som er hyttas eksakte adresse.

– Selv om du vet godt hvor hytta ligger, er det ikke alltid like lett å forklare i en nødssituasjon. «Brun hytte med snø på taket», for eksempel, er ikke nødvendigvis en nyttig beskrivelse. Det kan fort bli utfordrende for luftambulans, ambulans eller Røde Kors å vite akkurat hvilken hytte det

er som trenger hjelp raskt. Da kan nødplakaten som du kan laste ned gratis fra Norsk Luftambulans sine nettsider være til stor hjelp, sier sjeflege Stephen Sollid.

Du kan også laste ned nødplakaten gratis på Kartverkets hjemmesider. Plakaten gir deg skrittvis informasjon om hva du skal gjøre. Den inneholder både nødnummer, kartutsnitt, gps-koordinater til hytta, navn på kommunen og de nærmeste stedene rundt hytta, forklarer Tomas Martin Holtan, formidlings- og kommunikasjonsdirektør i Kartverket.

– I tillegg til å henge en nødplakat på et lett tilgjengelig sted inne i hytta, kan det være en idé å lage en utskrift du kan feste på utsiden. Er for eksempel hytta i nærheten av en skiløype, der noen får illebefinnende og trenger raskt hjelp – vil en slik nødplakat gi dem dyrebare informasjon, sier Holtan.

På nødplakaten til Norsk Luftambulans står det også hva du skal gjøre for at luftambulansen skal oppdage deg når hjelpen nærmer seg.

En nødplakat både i og utenfor hytta kan bidra til å redde liv. Foto: Kartverket

Han har selv en innrammet nødplakat på sin hytte, dessuten har han gitt det i gave til flere venner og kjente som har hytte.

– Jeg har heldigvis ikke fått bruk for min nødplakat ennå, men den henger der og er en naturlig del av hytteinventaret. Ting kan skje, og når du er utenfor allfarvei er det viktig at det er veldig enkelt å ringe etter hjelp.

STOLER PÅ 113-APPEN

Hjelp 113-appen på mobiltelefonen gir også god trygghet – både hjemme og når du er på hytta,

– En stor fordel er at denne kan gi eksakt informasjon om hvor du er, hvis du for eksempel faller og skader deg når du er ute på tur. Uten appen kan det fort blitt veldig vanskelig å beskrive hvor i fjellet, skogen eller terrenget du er, sier Stephen Sollid i Stiftelsen Norsk Luftambulans. >

– Selv om du vet godt hvor hytta ligger, er det ikke alltid like lett å forklare i en nødssituasjon.

Hvis du vil ha en litt mer stilren nødplakat som gjør seg på hytteveggen, kan du bestille denne plakaten med GPS-koordinater og adresse fra Wallpix.no

HYTTAS KRISELAGER

Av og til skjer uforutsette ting, og da kan et lite kriselager være trygt å ha på lur:

- ▶ Drikkevann til flere dager
- ▶ Hermetikk og tørmat med lang holdbarhet
- ▶ Lommelykt eller hodelykt med batteri
- ▶ Stearinlys
- ▶ Fyrstikker
- ▶ Ved
- ▶ Kokeapparat som går på gass eller rødsprit
- ▶ En varmekilde som ikke går på strøm
- ▶ Nødaggregat dersom du er kritisk avhengig av strømforsyning
- ▶ Batteridrevet DAB-radio
- ▶ Varme klær eller pledd
- ▶ Våtservietter og desinfeksjonsmiddel
- ▶ Toalett-papir
- ▶ Førstehjelpsutstyr

Kilde: DSB/Sikkerhverdag.no, Røde Kors

Familien Dyrøy er opptatt av sikkerhet. De har alt fra pulverapparat til branntepper og røykvarslere lett tilgjengelig. Foto: Privat

DET VIKTIGE BRANNVERNET

Tenk brannvern på hytta, oppfordrer Tore Kamfjord, kommunikasjonsdirektør i Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB). Det stilles samme krav til brannsikkerhet i hytter som i vanlige boliger, noe som betyr at du må sørge for at hytta har tilstrekkelig med røykvarslere og tilgjengelig brannslukkingsutstyr.

Det skal være minst en røykvarslere i hver etasje. For å være sikker på at røykvarslerne virker som de skal, bør du ta en test hver gang du kommer på hytta. Husk å ha nok batterier liggende, slik at du kan skifte med en gang det gamle er tomt.

Fyrer du med ved eller gass inne på hytta, er det viktig at du har god ventilasjon. Mangel på frisk luft kan nemlig gi fare for kullosforgiftning. Før du tenner opp i peisen eller skrur på gassen, bør du sørge for at lufteluker og luftespalter ved vinduene er åpne, slik at frisk luft kan komme igjennom. Sjekk at hverken luftingen eller pipa er helt tildekket av snø eller is. Er de det, må du skuffe eller grave disse frem før du starter fyringen.

Lisbeth Dyrøy, som har hytte ved Stjørdal i Trøndelag er blant dem som er opptatt av brannvern. – Vi er veldig nøye på sikkerhet, sier hun, og forteller at de har både pulverapparat og branntepper lett tilgjengelig på hytta. Dessuten er de godt utstyrt med røykvarslere og gassvarslere.

– Disse er plassert flere steder i den lille hytta vår. Vi har også en gassvarslere der gassrørene kommer inn på hytta, sier hun.

Kilde: DSB/Sikkerhverdag.no

Den gamle setra fra 1830 har fått nytt tilbygg. Den skal brannsikres med røykvarslere, gassalarm, branntepper og brannslukkingsapparat. Foto: Privat

Stearinlysene skaper god stemning, men hytteeier Sissel Lysø er nøye med å aldri gå fra dem mens de brenner.

113-appen på telefonen viser automatisk posisjonen din når du ringer fra den. Foto: Thomas T. Kleiven

– Dersom vi ringer nødetatene fra appen, vil den automatisk formidle posisjonen vår.

Familien Lysø har stor tro på Hjelp 113-appen. De er nettopp ferdige med et nybygg på en seter de har på Nordmøre, og de er ikke helt i mål når det gjelder alle sikkerhetstiltakene, forteller Sissel Lysø.

Selve setra er fra 1830, og den har nylig fått et 25 kvadratmeter stort tilbygg som skal gjøre hyttelivet enklere. Nybygget inneholder stue og kjøkken, men soveplassene er fortsatt inne i den gamle delen. – Vi har satt inn komfyr og kjøleskap som går på gass, så vi planlegger å få installert gassalarm. Men enn så lenge har vi bare fått satt opp røykvarslere, forteller hun.

Familien har ingen planer om å lage nødplakat til setra, de satser heller på Hjelp 113-appen. – Vi har lastet den ned på mobilene våre. Dersom vi ringer nødetatene fra appen, vil den automatisk formidle posisjonen vår, uansett hvor vi befinner oss, noe som gir en følelse av trygghet.

Sjekk gassutstyret

Bruker du gass til å varme opp hytta, eller til å drive kjøleskap og komfyr, bør du jevnlig sjekke at utstyret er i orden.

Hytteieier Signe Marie Landøy er opptatt av at både kjøleskapet og koketoppen de har på hytta, som begge går på gass, skal være trygge å bruke. Derfor var hun og mannen nøye med å få fagfolk til å installere anlegget da det skulle gjøres.

– Jeg hadde aldri turt å begynne på dette selv, på lik linje med at jeg heller aldri hadde installert elanlegget hjemme selv. Fagfolkene satte inn doble rør som leder gassen ut igjen, og glassflaskene står i skap ute.

ÅRLIG KONTROLL

Gassanlegget blir kontrollert årlig, forteller Landøy. Firmaet som kontrollerer det, ringer en til to uker før de planlegger kontroll og får da beskjed om hvor de finner nøkkelen.

– Kontrollen foretar de så på egen hånd. De slår blant annet på apparatene og sjekker at gassen stenges når apparatene skrur av. Må noe skiftes, gjør de også det.

Det er fornuftig med jevnlig kontroll og vedlikehold av gassutstyret på hytta, mener Tore Kamfjord, kommunikasjonsdirektør hos Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB). Det reduserer risikoen for farlige situasjoner.

Utstyr som ikke er brukt på en stund, kan nemlig bli tett av støv, spindelvev og lignende, og da vil ikke gassen brenne skikkelig.

– Det vil da dannes kullos som kan føre til kvelning. Kontroller og rengjør derfor gassutstyret med jevne mellomrom for å unngå dette, sier Kamfjord.

Brennere som står nær gulvet, som for eksempel

under gassdrevne kjøleskap, er spesielt utsatt. Trekk frem kjøleskapet og støvsug bak og under, blås eventuelt kraftig for å fjerne støvet

– Sjekk spesielt at luftinntaket ved dysen er fri for støv. Men bruk aldri nål eller lignende til å stikke opp dysen i brenneren på gasskjøleskapet. Det kan gi skader som kan føre til forbrenning og kullosforgiftning, sier han.

SKIFT UT SLAGEN

Slanger og koblinger skal være tette, og en gang i året bør du sjekke slangen grundig. Ser du tegn til svakheter eller hull, må den byttes omgående.

– Sjekk også at den ikke er i berøring med brenneren, for det kan i verste fall føre til at varmen fra denne smelter hull i slangen – slik at gassen kan antennes direkte og gi en eksplosjonsartet brann, sier Kamfjord.

Hvert tredje år bør du bytte ut slangen, mens regulatoren eller koblingen bør fornyes femte hvert år.

– Sett opp en gassdetektor på gulvet nær gassflasken eller andre steder der gass kan lekket. Monter også en røykvarslere i samme rom som hyttas gasskjøleskap står.

Er det lenge mellom hver gang du er på hytta, kan det være lurt å koble fra regulatoren før du drar. Sett i samme slengen på beskyttelseshetten på gassflasken.

– Sett opp en gassdetektor nær gassflasken eller andre steder der gass kan lekket.

SJEKK SLAGEN FOR LEKKASJER:

- ▶ Bøy på slangen og se etter sprekker.
- ▶ Spray eller pensle såpevann på slange og koblinger. Bobler det, er det lekkasje.
- ▶ Bruk nesen – gass er tilsatt lukt som gjør at du skal oppdage lekkasjer. Lukter du gass, slå av regulatoren og fjern gassflasken.